अबद्धं मन इति (२५. ११. २४.) · तथा दीक्षितस्य वनीवाहने प्रयाणमन्त्रः प्रेदग्ने ज्योतिष्मानिति (१२. ३२.) । तत्र संशयः · यदा दीक्षितः प्रबुद्धः पुनः स्वपिति अनेकस्रोतसं वा नदीं तरति संतरन्नभिवृष्यते [1] युगपच्चानेकमेध्यानि पश्यति पुनः विश्रम्य प्रयाति च तदा किमेषां मन्त्राणामावृत्तिः उत सकृत्प्रयोग इति · तत्र निद्रा मध्ये प्रबोधैरल्पैर्व्यवधीयते नदी च बहुस्रोतोयुक्ता द्वीपैः वृष्टिश्च विच्छेदैः अमेध्यानि च देशैः प्रयाणं विश्रामैः · तदा एतैरन्तरायैर्निमित्तेषु भिद्यमानेषु विशेषग्रहणान्नैमित्तिका मन्त्रा आवर्तनीया इति प्राप्ते सिद्धान्तमाह ·

स्वप्ननदीतरणाववर्षणामेध्यदर्शनप्रयाणेषु तु सकृत्कालद्रव्यैकार्थत्वात् ॥१३॥ अत्र त्रयो हेतवः कालैकत्वात् द्रव्यैकत्वात् अर्थैकत्वात् इति । तत्र यथासम्भवं विभागः । तत्र पुनः स्वप्ने एकार्थत्वात् सर्वरात्रिगतां कृत्स्नां निद्रामुद्दिश्य मन्त्राभिधानादेकमेव निमित्तम् अतः सकृदेव मन्त्रप्रयोगः · केचित् दीक्षितोऽमनोज्ञꣳ स्वप्नं दृष्ट्वा जपेदित्येतदुदाहरन्ति (२५. ११. २०.) तत्र युगपदनेकस्वप्नदर्शने कालैकत्वात्सकृन्मन्त्रवचनमिति व्याचक्षते च । तथा नदीं वृष्टिं च कृत्स्नामेवाभिसंधाय [2] मन्त्रं प्रयुङ्क्ते [3] न चावान्तरनिद्राम् नाप्येकं स्रोतः [4] नाप्येकां वर्षधाराम् · तस्मात्सकृत्प्रयोगः · तत्र नदीसंतरणे स्रोतसां भेदेऽपि नदीद्रव्यस्यैकत्वात्सकृन्मन्त्रः अववर्षणे कालैकत्वात् । अमेध्यदर्शनेऽपि कालैकत्वादेव । प्रयाणेऽप्या समीहितप्राप्तेरेकं प्रयाणमिति तदर्थस्य मन्त्रस्य सकृदेव प्रयोगः एकार्थत्वात् ॥ अथ यत्र कालभेदेन पुनस्तदेव निमित्तमापतति तत्रापि सकृन्मन्त्रवचनम् उत भेदेनेति · अभिहितमेव तदिति कृत्वा सकृन्मन्त्रवचने प्राप्तेऽआह ·

न निमित्तभेदात् ॥१४॥ कालान्तरे पुनरेषु निमित्तेषु जातेषु पुनर्मन्त्रवचनं कर्तव्यम् न पूर्वाभिहितेन मन्त्रेण कार्यसिद्धिः · भिन्ते [5] ह्यत्र निमित्तं तत् भेदाच्च नैमित्तिकस्यावृत्तिर्भवत्येव ।

---

१) ? नदीं तरभिसतरंनभिदृश्यंते २. The Çâstradîp. at Jaim. ११. ३. ३३. reads तरति संतानेन चाभिवृष्यते. २) ° तिसंधाय Çâstradîp. ३) Thus the Çâstradîp. प्रयुक्तां २. ४) नाप्ये स्रोतः २. ५) भिनत्ते २.